

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	SOŠ Jána Antonína Baťu, Námestie SNP 5, Partizánske
4. Názov projektu	Zvyšujeme kvalitu vzdelávania a odbornej prípravy
5. Kód projektu ITMS2014+	312011Z792
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia – prierezové témy.
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	Ing. Vladislav Gubka, PhD.
8. Školský polrok	01.02.2021-30.06.2021
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	https://sospe.edupage.org/text/?text=text/text19&subpage=2

10.

Úvod

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia – prierezové témy je vytvorený pedagogickými zamestnancami, ktorí zastupujú vzdelávacie oblasti platného ISCED 3A, ako napr.: matematika a práca s informáciami, jazyk a komunikácia, človek a príroda, človek a spoločnosť a tiež pedagogickými zamestnancami vyučujúcimi odborné predmety, odborný výcvik.

Klub bude fungovať počas školských rokov, od septembra 2020 do januára 2023 (spolu 25 mesiacov) a jeho udržateľnosť vychádza z koncepcie nového modelu SOŠ, ktorého súčasťou sú „riešiteľské rady“ tímov pre vzdelávacie oblasti ISCED 3A.

Spôsob organizácie: stretnutia 2 krát do mesiaca. Dĺžka jedného stretnutia: 3 hodiny.

Variant klubu: pedagogický klub s výstupmi.

Zameranie pedagogického klubu:

Pedagogický klub sa bude zameriavať na rozvoj čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia v rámci vzdelávacích oblastí platného ISCED 3, ako prierezovej témy.

Cieľom realizácie aktivít pedagogického klubu je zvýšenie odborných kompetencií pedagogických zamestnancov pre ďalšie zvyšovanie úrovne čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia žiakov naprieč vzdelávaním.

Čitateľská gramotnosť je dôležitou schopnosťou žiaka a nevyhnutným predpokladom pre ďalší osobnostný a profesijný rast žiaka.

Žiak s primeranou úrovňou čitateľskej gramotnosti dokáže:

- Hľadať súvislosti medzi javmi,
- Pýtať sa a hľadať odpovede,
- Vytvárať vizuálne a iné, myslové predstavy (myslieť abstraktne),
- Vytvárať hodnotiace posúdenia,
- Identifikovať najdôležitejšie myšlienky v texte (kriticky myslieť),

- Vytvárať syntézu poznania.

Čitateľská gramotnosť ako prierezová téma naprieč vzdelávacími oblasťami SOŠ je dôležitým faktorom dosiahnutia primeranej úrovne deskriptorov **príslušnej kvalifikácie**, ktorú stredná odborná škola zastrešuje poskytovaním študijných / učebných odborov a ich zameraním.

Úspešná implementácia prvkov systému duálneho vzdelávania je v úzkom spojení s dosiahnutím primeranej úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov (deskriptory: samostatnosť, samostatná práca žiaka, porozumenie textu, schopnosť prijať zodpovednosť za svoju prácu, vytvoriť analýzu textu, syntézu údajov, práca s nesúvislým textom, primerane rozvinuté sociálne kompetencie).

V rámci činnosti pedagogického klubu sa chceme zaoberať najefektívnejšími metódami a stratégiami pre rozvoj čitateľskej gramotnosti. Čitateľská gramotnosť má dve hlavné línie: základnú a kritickú. Základná zahŕňa znalosti, schopnosti, postoje uplatňované pri výbere textu a samotné čítanie s porozumením. Kritická čitateľská gramotnosť zahŕňa znalosti, schopnosti a postoje pri hodnotení informácii v texte s ohľadom na jeho obsahovú a formálnu stránku (napr. argumentácia), posudzovanie obsahu textu porovnávaním s vlastnými skúsenosťami, spôsob čítania a stratégia práce s textom. Obe zložky sú neoddeliteľné a vzhľadom ku komplexným potrebám spoločnosti a trhu práce sú pre absolventov SOŠ nevyhnutné.

Ďalšie činnosti, ktoré budú realizované v rámci pedagogického klubu:

- Tvorba Best Practice,
- Prieskumno-analytická a tvorivá činnosť týkajúca sa výchovy a vzdelávania a vedúca k zlepšeniu a identifikácii OPS,
- Výmena skúseností pri aplikácii moderných vyučovacích metód,
- Výmena skúseností v oblasti medzi-predmetových vzťahov,
- Tvorba inovatívnych didaktických materiálov,
- Diskusné posedia a štúdium odbornej literatúry,
- Identifikovanie problémov v rozvoji čitateľskej gramotnosti žiakov a možné riešenia.

Zrealizované stretnutia:

Február 2021 – 2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.

Marec 2021 – 2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.

Apríl 2021 - 2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.

Máj 2021- 2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.

Jún 2021- 2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.

Stručná anotácia:

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia– prierezové témy sa zaoberal nasledujúcimi témami:

- Tvorba a zdieľanie Best Practice,
- efektívne metódy vzdelávania, ktoré zvyšujú úroveň čitateľskej gramotnosti žiakov,
- diskusia,
- práca s odbornou literatúrou,
- OPS a zásady jej tvorby,
- metódy práce s textom,
- Brainstorming a kognitívne metódy.

Kľúčové slová:

Čitateľská gramotnosť, kritické myslenie, zvyšovanie úrovne kľúčovej kompetencie, inovatívne metódy, organizačné formy, zdieľanie skúseností.

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Zámerom nášho výstupu je popísať aktivity zrealizované učiteľmi, členmi pedagogického klubu na zasadnutiach pedagogického klubu čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia- prierezové témy.

Priblíženie témy:

Čitateľská gramotnosť a schopnosť spracovať text tak, aby si žiak vedel z neho vybrať to podstatné čo potrebuje k štúdiu sa neustále vyvíja a zdokonaľuje.

Čitateľská gramotnosť nie je len o schopnostiach a zručnostiach samotného čítania, ale aj o schopnostiach a zručnostiach s textom pracovať.

V mnohých krajinách má pojem gramotnosť oveľa širší význam a dnes sa chápe ako súbor vedomostí, zručností a stratégií, ktoré človek nadobúda po celý život, pričom na rozvoj gramotnosti vplývajú zmeny v spoločnosti, v ekonomike a v kultúre.

Čitateľská gramotnosť je východiskovou kompetenciou pre všetky procesy vzdelávania každého jedinca. Má vplyv nielen na pochopenie prečítaného, ale aj na spôsob vyhľadávania informácií, výbere ich zdrojov, hodnotení, či použitia, ako aj v podávaní vlastných poznatkov.

Na základe toho, čo vyžaduje čitateľská gramotnosť, podčiarkujeme proces porozumenia textu.

K lepšiemu porozumeniu textu u žiakov môže dôjsť dvoma spôsobmi:

1. zlepšovať proces porozumenia textu u žiakov tak, aby sa naučili klásť si cieľ porozumieť text a nacvičovať u nich postupy uplatňujúce efektívne porozumenie textu;
2. používať také pedagogické texty, ktoré pomáhajú porozumeniu textu svojimi vlastnosťami a postupne rastúcou náročnosťou rozvíjajú a zlepšujú textové kompetencie žiakov.

Naplnenie týchto úloh si vyžaduje aplikáciu nových efektívnych metód, prístupov a stratégií pre podporu rozvoja čitateľskej gramotnosti.

Uvedenej problematike sme sa venovali počas zasadnutí pedagogického klubu.

Jadro:

Popis témy/problém

Problém:

Čitateľskú gramotnosť považujeme za základ funkčnej gramotnosti, ktorá vychádza z každodenného života. Naše východiská smerovali k námetom, ako eliminovať vplyvy faktorov na znižovanie úrovne čitateľskej gramotnosti, a tým aj na rozvíjanie funkčnej gramotnosti, kompetencie komunikovať. Funkčnou gramotnosťou rozumieme kompetenciu využiť získané vedomosti, zručnosti na riešenie problémov v životných situáciách. Funkčná gramotnosť sa skladá z viacerých druhov, ktoré sú spojené s požiadavkami spoločnosti v danom období.

Rozvíjanie čitateľskej gramotnosti zamerané na žiakov SOŠ sa realizuje v troch etapách. Prvou etapou je získavanie čitateľských zručností v oblasti odborných textov, nesúvislých textov, druhou etapou je prechod k trvalému kritickému vyhodnocovaniu informácií a treťou etapou je uvedenie

si obsahu prečítaného – čítanie s porozumením odborného a nesúvislého textu. Zvládnutie úloh v jednotlivých etapách sa považuje za základ a prispieva k naplneniu cieľov vo všetkých vyučovacích predmetoch vzdelávania. Žiakov druhých, tretích a štvrtých ročníkov možno viesť k systematickej práci s textom od zadávania jednoduchších úloh až po náročnejšie úlohy ako je určenie hlavnej myšlienky z prečítaného textu, vyjadrenie svojich pocitov a zážitkov vyplývajúcich z textu, ilustrácie k danému textu. Dôležité je naučiť žiakov používať rôzne stratégie, ktoré vedú nielen k čítaniu s porozumením, ale aj k uľahčeniu pochopenia učiva.

Uvedené úlohy sa nám podarilo splniť a výrazne sme zvýšili úroveň čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia žiakov.

Súčasná moderná doba vyžaduje, aby absolventi škôl neboli len nabití teoretickými vedomosťami, nepraktickými polyhistormi, ale aby dokázali riešiť problémy vyplývajúce z pracovného pomeru, zo situácie reálneho života. Dnešný maturant by mal vedieť efektívne komunikovať, pracovať v tíme. Mal by mať v sebe potenciál (a to aj s významným príspevom celoživotného vzdelávania a sebavzdelávania) stať sa všestrannou harmonickou osobnosťou, ktorá je schopná pružne reagovať nielen na súčasné výzvy, ale aj systematicky pripravená na výzvy, ktoré dnešná globálna sa rozvíjajúca spoločnosť ešte len predpokladá. Absolvent modernej školy v zmysle koncepcie 4.0 by mal efektívne participovať na sociálnom a ekonomickom vývoji svojej krajiny.

Rozvoj kľúčových kompetencií, a teda aj čitateľskej gramotnosti, si vyžaduje zmenu prístupu, prechod od neproduktívneho k produktívnemu modelu vyučovania vedeného sprevádzaním zo strany učiteľa. Podstatou sprevádzania je vytváranie podmienok na učenie sa žiakov, čo si vyžaduje od učiteľa ovládať kompetencie na kvalitnú prípravu procesov aktívneho učenia sa, ich podporu.

Záver:

Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov

Odporúčame vo vyššej miere implementovať do edukácie v rámci každej zo vzdelávacích oblastí:

- diskusiu a komunikačné metódy:

Diskusia a komunikačné metódy práce sú metódy, ktoré na to, aby prebiehali efektívne kladú na účastníkov isté požiadavky: napríklad aby sa venovali téme, rešpektovali sa navzájom, boli schopní naslúchať argumentom druhého a snažili sa ich pochopiť, a nevstupovali si od reči, nikoho z diskusie nevyklúčovali.

Podobnou metódou ako diskusia, je debata, ktorú tiež môžeme použiť pri rozvoji čitateľskej gramotnosti, najmä pri kriticknej analýze textu. Debata sa od diskusie líši v tom, že je viac rétorická a kladie menší dôraz na vecnosť a argumentáciu. Debata je na stredných a vysokých školách pomerne častou používanou metódou, ktorá má svoj pôvod v anglosaských krajinách, no dnes sa dostáva už aj

do našich škôl.

Odporúčame tieto metódy využiteľné pri analýze textu:

- Debata typu Karl Popper

Súťažia tu dva trojčlenné tímy, ktoré súperia o platnosť istej tézy (napríklad „Každá spoločnosť môže fungovať na demokratických princípoch“). Rečníci afirmatívneho tímu musia definovať, ako túto tézu chápu a ako chápú pojem demokracie, a ďalej musia predložiť argumenty, ktoré podporujú platnosť danej tézy. Úlohou konkurenčného negatívneho tímu je spochybniť argumentov a platnosti tézy.

- Phillips 66

Táto metóda je nazývaná podľa jej autora a číslo 66 sa vzťahuje k vlastnej metodike tejto metódy. Žiaci sú rozdelení do skupín po šiestich, v ktorých diskutujú na určitú tému šesť minút. Po každom diskusnom kole je zvolený hovorca, ktorý predstaví výsledok diskusie, teda riešenie, a diskutuje o ňom s ostatnými hovorcami, ktorí sedia oddelene u jedného, najlepšie guľatého stola. Odporúčame výsledky diskusie písať na papier, aby sa hovorcovi lepšie rozprávalo a mohol sa držať osnovy. Odporúčame tiež, aby v priebehu diskusie nemohli diskutujúci svoje stanoviská meniť. Môžu tiež nasledovať ďalšie diskusné kolá, tj. hovorcovia sa vrátia späť do svojich skupín a ďalej diskutujú v skupinách. Záverečné riešenie sa prevádza v plénu všetkých a moderuje ho už učiteľ.

Odporúčame posilniť v rámci rôznych vzdelávacích oblastí kognitívny tréning, ktorý výrazne ovplyvňuje rozvoj čitateľskej gramotnosti.

Tréning kognitívnych schopností je každý tréning, ktorý umožňuje posilňovať poznávacie funkcie nad rámec každodenných bežných činností. V tréningu ide o špeciálne zacielené cvičenia a iné aktivity, ktoré aktivizujú, stimulujú ich rozvoj a podporujú ich udržiavanie. Cvičenia sú realizované vždy podľa individuálnych schopností, s individuálnym prístupom k stimulácii oslabených oblastí. Takéto cvičenia sú potrebné nie len pre žiakov, ktorí majú ťažkosti s učením, s porozumením textu, či celkovým nadobúdaním vedomostí, ale sú vhodné aj pre intaktných žiakov. Pravidelným mentálnym cvičením človek stimuluje, rozvíja a udržiava svoje kognitívne schopnosti, čím zabezpečuje ich zlepšovanie, rozvoj, dokáže ich udržať, ale aj predchádza ich zhoršovaniu či spomaľovaniu. Kognitívna metóda vychádza najmä zo skúsenosti tzv. sprostredkovaného učenia (spôsob interakcie medzi sprostredkovateľom a žiakom) a z pohľadu na organizmus ľudského jedinca ako na otvorený systém schopný zmeny a tiež adaptácie. Podstata metódy spočíva v stimulácii kognitívneho rozvoja, ktorý umožňuje osobnostný, sociálny a školský rast. Využíva emočné zážitky, skúsenosti a súvisí s mobilitou človeka.

Odporúčame vo vyššej miere aplikovať sprostredkované učenie do edukácie.

Sprostredkované učenie rozvíja:

- osobnosť žiaka
- samostatnosť žiaka,

- upevňuje sebadôveru,
- vnútornú motiváciu,
- slovnú zásobu a vyjadrovanie,
- schopnosť konať uvážlivo a nie impulzívne,
- lepšiu orientáciu vo vlastnom živote,
- schopnosť učiť sa v súvislostiach.
- spoluprácu s druhými,
- vzájomné počúvanie sa,
- toleranciu a rešpektovanie názorov iných,
- poznávacie schopnosti,
- spôsoby uvažovania,
- kritické myslenie,
- systematické myslenie.

Odporúčame pokračovať v aktivitách PK podľa plánu činností pre školský rok 2021/2022.

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	Ing. Vladislav Gubka, PhD.
12. Dátum	30.6.2021
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	Ing. Katarína Hartmannová
15. Dátum	30.6.2021
16. Podpis	